

Vergaderjaar 2020–2021

34 773

Gevolgen van de orkaan Irma

Nr. 23

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 juni 2021

Conform mijn toezegging uw Kamer periodiek te informeren (Kamerstuk 34 773, nr. 9) bied ik u bijgevoegd het Annual Report 2020 Sint Maarten Trustfund (hierna: jaarrapportage 2020) aan¹. Met deze brief informeer ik u tevens over de actuele stand van zaken.

Algemeen

De wederopbouw van Sint Maarten heeft in 2020 onvermijdelijk geleden onder de invloed van externe omstandigheden. Aan het begin van het jaar werd besluitvorming bemoeilijkt door de regeringswisseling op Sint Maarten. De stuurgroep van het trustfonds is in de periode tussen september 2019 en maart 2020 niet formeel bijeengekomen. Kort na installatie van de nieuwe regering werd deze geconfronteerd met de covid-19 pandemie.

De pandemie raakte de wederopbouw ook in de uitvoering. Door de lokale maatregelen (o.a. *lockdown*) en de reisbeperkingen van en naar het eiland, kon cruciale capaciteit niet of alleen met grote vertraging binnengehaald worden. In die tijd is het nodige bureauwerk (studies en assessments e.d.) verricht, waarmee een goede basis is gelegd voor de uitvoering van nieuwe, bestaande en toekomstige projecten. Besluitvorming over de resterende middelen in het trustfonds staat voor medio dit jaar gepland.

Afgelopen jaar zijn er nieuwe projecten van start gegaan en zijn de eerste (deel)projecten succesvol afgerond. Tegelijkertijd maak ik mij grote zorgen over de voortgang op een aantal voor de wederopbouw van Sint Maarten cruciale projecten, zoals de reconstructie van de luchthaven en het afvalproject. Overall geldt dat er onnodige vertraging wordt opgelopen en er continue aansporing nodig is om tot resultaten te komen.

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

Onderstaand licht ik de voortgang op een aantal voor Nederland prioritaire projecten en de financiële stand van zaken nader toe.

Resultaten en voortgang

De jaarrapportage 2020 van de Wereldbank is positief over de – ondanks externe omstandigheden – bereikte resultaten in 2020. Het aantal projecten is gestegen, evenals de omvang van de uitgaven. Omdat er zoveel mogelijk gewerkt wordt met lokale contracten, heeft dit een direct en positief effect op de economie van Sint Maarten. Een aantal (structurele) knelpunten blijft echter hardnekkig en belemmert het komen tot snelle(re) concrete resultaten. Het gaat dan om zaken als capaciteitsgebrek, politiek-bestuurlijke daadkracht, het moeizame proces van onder meer werk- en verblijfsvergunningen ten behoeve van de wederopbouw en het ontbreken van een juridisch kader voor vestiging van de Wereldbank op Sint Maarten.

De eerste (deel)projecten zijn in 2020 succesvol afgerond. Het inkomensondersteunings- en trainingsprogramma liep medio 2020 conform planning af en is met een bereik van bijna 2.000 Sint Maartenaren, ofwel 60% van de werkeloze beroepsbevolking, succesvol geweest. Het tweede deel van dit project ziet toe op de realisatie van een sociaal registratiesysteem waarmee kwetsbare groepen digitaal in kaart worden gebracht, zodat hulp bij een eventuele (natuur)ramp sneller op gang kan komen. In 2020 heeft het Rode Kruis het dakenherstelprogramma afgerond, waarmee 182 huishoudens zijn geholpen met de reparatie van het dak van hun woning. Hiermee komt het totaal aantal geholpen huishoudens op ruim 850 uit. Ook heeft het Rode Kruis zestig personen opgeleid om dit programma uit te voeren en is voorlichting gegeven over orkaanbestendige reparatie en onderhoud van daken. Het ziekenhuisproject verloopt, ondanks covid-19, eveneens voorspoedig. De reparaties en verbeteringen aan het oude ziekenhuis zijn zo goed als afgerond en de aannemer is bezig met de voorbereidende werkzaamheden voor de nieuwbouw. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan de uitvoering van het overgangs- en noodplan voor het oude ziekenhuis, dat voor meer dan 50% gereed is.

In totaal zijn in 2020 drie projecten in uitvoering genomen. Het *Enterprise Support Project* is in het najaar succesvol gelanceerd. Met dit project worden aantrekkelijke financieringsopties geboden aan ondernemers, zodat zij hun onderneming een verantwoorde (her)start kunnen geven. Daarnaast is onder leiding van VNG International in samenspraak met lokale partners het project *Recourses for Community Resilience* (R4CR) gestart. Hiermee zijn de trustfondsmiddelen ook toegankelijk geworden voor lokale stichtingen en verenigingen en worden concrete projecten in de gemeenschappen gerealiseerd. UNICEF Nederland werkt samen met het Ministerie van onderwijs op Sint Maarten aan het verbeteren van de continuïteit van onderwijs, het geven van psychosociale hulp aan kinderen en leerkrachten, en zorgt ervoor dat kinderen beschermd zijn onder de moeilijke omstandigheden tijdens en na een (natuur)ramp.

ERP – Huizen, schuilplaatsen en scholen

Met het *Emergency Repair Project* (ERP) wordt voorzien in de noodzakelijke (nood)reparaties aan publieke gebouwen. De stuurgroep heeft besloten \$ 45 mln. extra voor dit project te reserveren, omdat de kosten voor de technische voorbereiding en uitvoering van constructieprojecten en de bemensing van het uitvoeringsbureau voor de wederopbouw van Sint Maarten hoger blijken te zijn dan bij de start van het project in 2018

werd gedacht. Met deze extra middelen kunnen de beoogde resultaten alsnog worden bereikt.

Door covid-19 maatregelen zijn reis- en importmogelijkheden beperkt. Dit heeft een negatief effect op de voortgang van dit project, ook nog in 2021. Desondanks is in 2020 een aantal belangrijke resultaten geboekt. Zo zijn de reparaties aan beide politiekantoren en het radiosondegebouw afgerond, zijn de hulpdiensten ondersteund met de levering van (veiligheids)materiaal en zijn er drie brandweerauto's besteld. Ook is gestart met een zogenaamde LIDAR-survey, waarmee data over risicogebieden ten behoeve van de hulpdiensten wordt verzameld.

In het afgelopen jaar is het aantal gerepareerde woningen gestegen tot ruim 1350, waarin ook de reparaties verricht door het Rode Kruis zijn meegenomen. Op de planning staat de reparatie van nog eens circa 200 huizen. De gecontracteerde aannemer voor de particuliere woningen werkt, na de vertraagde start als gevolg van covid-19, volgens planning. Om het tempo te verhogen is een contract met een tweede aannemer in voorbereiding. De reparaties aan alle schuilplaatsen zijn inmiddels gerealiseerd en de reparatiewerkzaamheden aan de 19 scholen zijn van start gegaan. De uitvoering vindt plaats in drie batches, waarmee maximaal getracht wordt aan te sluiten op de capaciteit van de lokale markt. De oplevering van de eerste zes scholen wordt in het najaar verwacht.

Afval (EDMP)

Het *Emergency Debris Management Project* (EDMP) is een complex project waarin zich steeds nieuwe dilemma's en problemen voordoen. Het project bestaat uit verschillende componenten, waarvan het verwijderen van scheepswrakken uit de Simpson Bay Lagoon en verbeterd management van de afvalberg de belangrijkste zijn. De stuurgroep heeft in 2020 \$ 25 mln. additionele financiering goedgekeurd, waarmee onder andere de meerkosten voor het ruimen van de scheepswrakken en de noodzakelijke herhuisvesting gefinancierd kunnen worden.

In 2020 zijn de laatste voorbereidingen getroffen en is het contract gegund voor het ruimen van de scheepswrakken uit de Simpson Bay Lagoon. Met een kleine vertraging, doordat covid-19 mobilisatie van personeel en materiaal belemmerde, is de aannemer begin 2021 met de werkzaamheden gestart. In totaal worden meer dan 100 scheepswrakken geruimd en wordt de kustlijn volledig geschoond van puin. De scheepswrakken en het puin worden afgevoerd, zodat de belasting op de lokale afvalberg nihil is. Deze werkzaamheden vinden momenteel plaats en worden naar verwachting in het najaar afgerond.

Hoewel begin 2020 een doorbraak werd bereikt, doordat de Wereldbank en Sint Maarten een herziene aanpak overeenkwamen, is uitvoering van het project nog niet gestart. Voorwaarde is namelijk dat de *safeguards*, conform de procedures van de Wereldbank, op orde zijn. Het gaat dan om documenten vergelijkbaar met een milieueffectrapportage en een herhuisvestingsplan voor direct omwonenden en bedrijven. Helaas is Sint Maarten, ondanks de gemaakte afspraken, niet in staat geweest om die documenten (tijdig) te leveren. Het project heeft daardoor vertraging opgelopen en heeft inmiddels de status «onvoldoende» gekregen van de Wereldbank. Om het project weer in goede banen te leiden zijn recent concrete en strakke afspraken gemaakt en vastgelegd in de stuurgroep, waarbij ook de Minister-President van Sint Maarten en ikzelf aanwezig waren. Sint Maarten heeft commitment in woorden uitgesproken en moet

dat in de komende maanden in daden omzetten om uitvoering van dit project veilig te stellen.

Omdat capaciteit een groot knelpunt vormt voor dit project, heb ik opnieuw technische assistentie – financiering van functies en bijdrage aan de werving – aangeboden. Momenteel wordt gezamenlijk geworven.

Luchthaven

In april 2020 voldeed Sint Maarten aan alle gestelde *corporate governance* voorwaarden en kon dit, voor de economie van Sint Maarten zo belangrijke project, daadwerkelijk van start gaan. Resultaat van de gestelde voorwaarden is bekrachtiging door de regering van Sint Maarten van een door experts opgesteld verbeterplan voor de *corporate governance* van overheidsbedrijven op Sint Maarten. De implementatie van dit verbeterplan is geborgd in het Landspakket Sint Maarten. Helaas moet ik constateren dat de principes van «goed bestuur» op de luchthaven niet vanzelfsprekend worden gevolgd.

In de afgelopen maanden heeft de holdingmaatschappij van het vliegveld op Sint Maarten herhaaldelijk de kaders van good governance overschreden en zijn beslissingen genomen zonder daarbij de juiste procedures te volgen. Op basis hiervan heeft Schiphol aangegeven haar betrokkenheid in het project per 15 juli 2021 te stoppen. Naar aanleiding van dit stevige signaal heeft de Rijksministerraad op 28 mei 2021 besloten om de uitbetaling van de vijfde tranche liquiditeitssteun aan te houden, in afwachting van concrete acties ter verbetering van de governance situatie op de luchthaven. Ik heb uw Kamer hierover geïnformeerd in het verslag van mijn recente reis aan de Bovenwindse eilanden (Kamerstuk 35 570 IV, nr. 41) en in mijn brief van 28 mei jl. (Kamerstuk 35 420, nr. 275). Ik zal uw Kamer uiteraard informeren over nadere ontwikkelingen hieromtrent.

Het *Airport Terminal Reconstruction Project* vordert ondanks de covid-19 beperkingen gestaag. De voorbereidende werkzaamheden zijn in het najaar van 2020 succesvol aanbesteed en worden naar verwachting op korte termijn afgerond. De aanbesteding van de herstelwerkzaamheden loopt; recent is gestart met de evaluatie van de ontvangen biedingen. Het is de verwachting dat een contract in de zomer kan worden gegund, waarna de uitvoering van de werkzaamheden nog circa 2 jaar in beslag neemt. Beoogd wordt om de bijstand die momenteel door Schiphol wordt geleverd ten behoeve van de uitvoering van dit project, tot het einde van het project te verlengen.

De luchthaven heeft in 2020 gebruik moeten maken van de liquiditeitscomponent in het project, doordat inkomsten als gevolg van verminderd vliegverkeer door covid-19 maatregelen zijn gedaald. In totaal is \$ 7,45 mln. uitgekeerd.

Financieel

In 2020 zijn twee (deel)projecten succesvol afgerond en zijn drie projecten in uitvoering genomen. Eind 2020 is op verzoek van Sint Maarten besloten om twee projecten in voorbereiding te stoppen, zodat de middelen voor andere prioriteiten kunnen worden ingezet. Het gaat om het *Development Policy Operation Program (DPO)* en het *Road Connectivity Project*. Daarnaast heeft de stuurgroep besloten het beschikbare budget voor twee projecten te verhogen, zodat de beoogde resultaten kunnen worden gehaald. Het gaat hier om het *Emergency Repair Project I* en het *Emergency Debris Management Project*. Ook is er additioneel budget toegekend aan het ziekenhuisproject in verband met noodzakelijke

covid-19 maatregelen. Daarmee zijn er op dit moment in totaal negen projecten in uitvoering en drie in voorbereiding. Inclusief de financiering van activiteiten van de Wereldbank is een totale omvang van \$ 419 mln. geormerkt.

Eind 2020 heeft Nederland de derde tranche à € 90 mln. in het trustfond gestort. Dit was nodig om de voortgang in de uitvoering te borgen. Daarmee heeft Nederland in totaal € 352 mln. in het trustfonds gestort. Een vierde (en laatste) tranche van maximaal € 101,1 mln. wordt naar verwachting in het najaar van 2021 aan de Wereldbank overgemaakt (Kamerstuk 34 773, nr. 22). Momenteel wordt de besluitvorming voorbereid over de aanwending van de resterende middelen. Inzet is medio dit jaar tot besluitvorming te komen, waarover ik uw Kamer dan uiteraard zal informeren.

Tot slot

De wederopbouw van Sint Maarten krijgt stap voor stap concreet vorm en inhoud nu meer projecten in de fase van uitvoering zijn aangekomen. Dat is positief. Tegelijkertijd constateer ik dat er aandachtspunten blijven en dat het niet vanzelf gaat. De regering van Sint Maarten moet ook in de komende periode laten zien dat ze de daad bij het woord voegt, zodat er in de uitvoering voldoende tempo gemaakt wordt om binnen de kaders van het trustfonds tot de goede resultaten te komen. Omdat steeds opnieuw blijkt dat draagvlak en betrokkenheid op politiek-bestuurlijk niveau het verschil kunnen maken, is de afspraak gemaakt eens per drie maanden de voortgang op de prioritaire dossiers, luchthaven en afval, te bespreken.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
R.W. Knops